MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Putin nojaa lähipiiriinsä, jonka etuja hän puolustaa pontevasti.
KARI VAINIO TURUN SANOMISSA

Vaalikamppailu alkoi, tekojakin tarvitaan

Viimeistään viime viikko teki selväksi, ettei pääministeri Alexander Stubbin (kok.) pätkähallitukselta tarvitse odottaa enää suuria tekoja. Hallitus risti itsensä kesällä toteuttajahallitukseksi, mutta syksy näyttää tekevän siitä pikemminkin vaalikampanjahallituksen.

Syy ei ole varsinaisesti pääministeri Stubbin. Hallituksessa kipuilee pahasti toinen päähallituspuolue SDP, jonka puheenjohtaja Antti Rinne ei hallituksen perinteisistä pelisäännöistä juuri välitä.

SDP:n puheenjohtaja Antti Rinne vetää hallituksessa omaa linjaansa.

Rinne on rymistellyt omilla ratkaisuillaan ohi muun hallituksen muun muassa eläke-, lapsilisä- ja lapsivähennyskysymyksissä. Ydinvoimalupien jatkokäsittelyssä Rinne äänestytti hallitusta vastuuministeri Jan Vapaavuoren (kok.) esitystä vastaan.

Rinne hävisi äänestyksen selvästi, muttei selvästikään tyytynyt häviöönsä. Uusin avaus nähtiin pian vaatimuksena pyörtää eläkeikäisten kalastusmaksua koskevat päätökset.

Päähallituspuolueiden tanssissa astutaan nyt reilusti kumppanin varpaille. Kompasteluun ei olisi varaa, sillä hallituksen tuki eduskunnassa on vain parin äänen varassa.

Käytännössä hallitus on heittänyt hyvästit talouden kannalta välttämättömien ratkaisujen hakemiselle ja aloittanut täysiverisen kisan menestyksestä kevään eduskuntavaaleissa. Puoli vuotta vaalikampanjoille on nykytilanteessa huolestuttavan pitkä aika.

Suomi on ajautumassa yhteen taloushistoriansa vaikeimmista taantumista. Vertailukohtaa voidaan hakea 1980–90-lukujen taitteesta, jolloin maa kaatui ennätyslamaan ja -työttömyyteen.

Kadunmieskin ymmärtää, ettei valtion tulojen ja menojen nykyinen epäsuhta voi jatkua. Tämä kannattaa pitää mielessä myös puolueiden vaalipuheissa ja -lupauksissa. Vaalien jälkeen on jaossa vain poikkeuksellisen raskasta hallitusvastuuta.

Antti Rinteen toiminta tosin viittaa siihen, että demarit ovat jo valintansa tehneet. Kannatuskuopasta pitäisi jotenkin nousta kunnialliseen vaalitulokseen, mutta mahdollinen hallitusvastuu taitaa suorastaan hirvittää puoluetta.

On silti vastuutonta uskotella, ettei velkaantumisen pysäyttämisellä ole tässä taloustilanteessa kiirettä. Velkaa Suomelle toki edelleen myönnetään, mutta ilman selvää näkymää suunnan muutoksesta raja tulee vastaan myös rahoittajilla.

Jos SDP:n tuska näkyy paineina hallituksen sisällä, pääministeri Stubbin mieliharmina on oppositiopuolue keskustan menestys kannatuskyselyissä. Kokoomus on joutunut luopumaan vuosia kestäneestä kärkipaikastaan keskustan hyväksi, ja kannatusero näyttäisi edelleen kasvavan.

Torstaina Stubb hyökkäsi MTV3:n verkkokolumnissaan kovin sanoin keskustan puheenjohtajan Juha Sipilän kimppuun. Stubb syytti Sipilää ristiriitaisista vaatimuksista – velkaantuminen pitäisi taittaa, mutta samalla oppositiojohtaja vaatii pääministerin mukaan miljardien menolisäyksiä ja haikailee valtiokapitalismin perään.

Sipilän vastaus tuli perjantaina samalla areenalla. Sipilän mukaan Stubb levittää tarkoituksellisesti väärää tietoa keskustan vaatimuksista.

Sanasodan rivien välistä on luettavissa, että puoluejohtajat puhuvat molemmat mahdolliselle tulevalle hallituskumppanille. Ei olisi ihme, vaikka kokoomus ja keskusta joutuisivat purkamaan Suomea uhkaavaa konkurssia 1990-luvun tapaan. Perussuomalaiset pohtii omaa rooliaan.

Kävi vaaleissa kuinka tahansa, olisi nykyhallituksellakin vielä kosolti tehtävää. Valtion rahankäyttöä ja päätöksiä pitää ohjata tuotannon ja työpaikkojen syntymiseen. Vihreiden lähtö hallituksesta helpottaa tätä tavoitetta, mikä nähdään jo energiapäätöksissä.

Jos ei muuta, hallitus voisi kiirehtiä virkamiehiään. Tälläkin hetkellä miljardien investoinnit seisovat vuosia kestävissä lupaprosesseissa.

Hallituspuolueiden tanssissa astutaan nyt reilusti varpaille.

Jarrua myynnille

Valtion kroonista rahantarvetta pyritään täyttämään muun muassa myymällä valtion omaisuutta ja vaatimalla omaisuudesta lisää tuottoja.

Esimerkiksi valtion metsiä hoitavalta Metsähallitukselta vaaditaan niin suuria tuottoja, että puun myynnin lisäksi on myytävä myös metsiä. Metsähallituksen pitää tulouttaa valtiolle tänä vuonna 135 miljoonaa euroa.

Metsien myynnin lisäksi Metsähallituksen mahdollisuutta tehdä tulosta heikentää talousmetsien siirtäminen suojelualueiksi. Tänä vuonna valtion talousmetsiä on siirretty suojeluun 13 000 hehtaaria.

Tänä vuonna suojeltujen metsien markkinaarvo on yli 50 miljoonaa euroa, mutta Metsähallitus ei saa alueista mitään korvausta.

Metsähallituksen virkaa tekevän pääjohtajan Jussi Kumpulan mukaan vuoden 2008 jälkeen metsätalouskäytöstä on poistunut yhteensä 80 000 hehtaaria valtion metsää (MT 10.10.).

Kumpulan mielestä tuloutusta on hankala nostaa tai pitää edes ennallaan, kun omaisuutta myydään ja suojellaan.

Maan hallituksen asettaman tuottovaatimuksen toteuttamiseksi Metsähallitus on aikonut myydä talousmetsiään tänä vuonna 15 000–17 000 hehtaaria. Tavoitteeseen pääseminen edellyttäisi myös suurien yhtenäisten alojen myyntiä. Isojen metsäalojen on pelätty siirtyvän esimerkiksi kansainvälisille sijoittajille.

Tuottovaatimusten kiristäminen yhdistettynä metsien myyntiin ja suojeluun on pidemmän päälle mahdoton yhtälö. On hyvä, että Metsähallitus on sopinut maa- ja metsätalousministeriön kanssa, että yli sadan hehtaarin metsätilat vedetään myynnistä. Jatkossa näitä kohteita myydään vain erityisin perustein.

Ongelmaa myynnin rajoittaminen ei kuitenkaan poista. Kumpula arvelee, että valtion metsiä on kuitenkin saatava myytyä yli 10 000 hehtaaria.

VIERASYLIÖ

Ilmakehän otsonielvytys opettaa

Maapallo kaipaa menestystarinoita itsensä suojelussa. YK:n pääsihteerin ja ympäristöohjelma Unepin mielestä otsonikerroksen elvyttäminen on yksi sellainen.

1970-luvun ensi havainnoista ja toimista tähän päivään on paljon oppimista. Kertomusta lukiessa on muistettava, että kemikalisoituminen jatkuu. Uusia yhdisteitä pystytään tuottamaan, mutta niiden käytön turvallisuus ontuu. Aina kun kemikaalilainmuutos on eduskunnan käsiteltävänä, ajattelevilla kansanedustajilla on aito tunne hypystä tuntemattomaan.

Neliyhteys uv-säteily – otsonikerros – kloorifluorihiilivedyt – syöpäsairaus opettaa monitahoisuudellaan mutta myös korjattavuudellaan.

Yhdysvaltain avaruushallinto Nasa seuraa satelliittien avulla maapallon ilmakehien ilmiöitä. Yksi maapallon elollista luontoa auringon uv-säteilyltä suojaavia kerroksia on otsonikerros. Itse asiassa elämän siirtyminen merestä kuivalle maalle ei olisi koskaan onnistunut, jollei otsonikerros olisi suojannut tätä prosessia uv-säteilyltä.

Uv-säteily on alunperin hajottanut happimolekyylejä reaktiokykyisiksi happiatomeiksi, jotka yhdessä happimolekyylin kanssa muodostavat otsonia. Otsonimolekyylissä on siis kolme happiatomia. Runsaimmillaan 10–40 kilometrin korkeudessa otsonimolekyylit muodostavat osana stratosfääriä otsonikerroksen.

Otsonikerroksen paksuus vaihtelee vuodenaikojen ja leveyspiirien mukaan. Kerroksen ohenemista tapahtuu kummallakin napa-alueella niiden keväiden aikana.

Oheneman merkitys tiedostettiin jo 1970-luvulla Etelänapamantereen yläpuolella, mutta vasta vuonna 1985 siitä tuli globaalina uhkana tunnistettu ilmiö. Tiedon karttuminen lisäsi tuskaa.

Kolme kovaa avainkäsitettä

Keskustelusta jäi ympäristöuutisia seuraaville mieleen ainakin kolme avainkäsitettä: merten planktonin ja vehnänviljelyn vaarantuminen sekä syöpätapausten lisääntyminen.

Jo tuolloin ymmärrettiin merten kalakantojen, erityisesti tonnikalakantojen, nopea ja voimakas taantuminen. Lämpimien merien saaristoissa ja rannikoilla väestön valkuaishuolto on riippuvainen meren annista. Jos auringon uv-säteily vaurioittaisi ravintoverkkojen perustana olevien kasvi- ja eläinplanktonien tuotantoja, koko järjestelmä olisi vaarassa.

Silloin vehnän tuotannon mahdollinen vaarantuminen näytti olevan kova juttu. Jos julkisessa keskustelussa olisi silloin oltu huolissaan vehnän sijasta ohran tai kauran tuotannon vaarantumisesta, uhkaa ei olisi ehkä pidetty yhtä vakavana.

Sana ”syöpä” pysäyttää ihmisen, pysäytti 1980-luvulla ja pysäyttää 2010-luvulla. Yleisimmät ihosyövät, joilla tiedetään olevan yhteys uv-säteilyaltistukseen, ovat tyvisolusyöpä, okasolusyöpä ja tummasolusyöpä (melanooma). Ihosyövät ovat lisääntyneet 1950-luvun alusta lukien.

Olennaista oli, herättikö tämä ehkä tiedostamattomasti valikoitunut kolmen kovan faktan kooste silloisten poliittisten puolueiden ohjelmanikkarit.

Mainio, paljastava tilaisuus tarjoutui vuoden 1987 maalisvaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa.

Tulosdokumentti on aina se sama, hallitusohjelma, tässä tapauksessa pääministeri Harri Holkerin hallituksen, jossa tunnistetaan käsiteltävä asia: ”Toimenpiteitä otsonikerroksen suojelemiseksi lisätään. Tehostetaan toimia kansainvälisten sopimusten aikaansaamiseksi.”

Se oli ilmiselvästi vähintä, mitä saatettiin aikomuksista ongelman suhteen ilmoittaa. Jo vuonna 1985 oli hyväksytty YK:n yleissopimus otsonikerroksen suojelusta ja työn alla oli Montrealin pöytäkirja otsonikerrosta heikentävistä aineista, joiden tuotantoa ja kulutusta piti ryhtyä rajoittamaan.

Sopimus jätettiin jäsenmaiden allekirjoitettavaksi 16.9.1987. Se tuli voimaan 1.1.1989. Sittemmin kaikki YK:n jäsenvaltiot ovat sen ratifioineet.

Suo siellä, vetelä täällä

Länsimainen teknokulttuuri on ollut mukana vaikuttamassa napa-alueiden otsonikerroksen ohentumien syntymiseen.

Maapallo kaipaa menestystarinoita itsensä suojelussa.

Tämän syy-yhteyden keksi Sherwood Roland jo vuonna 1976.

Kysymys on ihmisen syntetisoimista kloorifluorihiilivedyistä, CFC-yhdisteistä, jotka tunnetaan paremmin kaupallisissa yhteyksissä freoneina.

General Motors -yhtiössä uskottiin varmaan tehdyn hyödyllinen vallankumouksellinen keksintö, kun kloorifluorihiilivedyillä ryhdyttiin korvaamaan räjähdysherkkiä aineita kylmäkoneissa. Kemikaali-innovaatioita nytkin vaativat eivät liitä siihen ympäristönsuojeluvaraumaa!

Hyvää on, että keksittiin, kuinka freonit toimivat. Yläilmakehään joutuneet kloorifluorihiilivedyt hajoavat auringonsäteilyn vaikutuksesta. Vapautuneina aktivoituneet kloori ja kloorimonoksidi sieppaavat otsonimolekyylistä sen kolmannen happiatomin. Näin otsonikerroksen oheneminen etenee.

Sitten ryhdyttiin keksimään kloorifluorihiilivedyille korvaavia, muun muassa kylmälaitteiden koneistoihin soveltuvia aineita. Hetki jo huokaistiin, kun kaupalliseen käyttöön tulivat halogenoidut kloorifluorihiilivedyt (HCFC), fluorihiilivedyt (HFC) ja perfluorihiilivedyt (PFC).

Suo siellä, vetelä täällä. Ne osoittautuivat kasvihuonekaasuiksi, mistä johtuen niiden tuotannosta ja kulutuksesta pyritään EU:ssakin eroon ensi vuoden alusta lukien. Vuonna 2010 sovittiin viimeksi vastaavista konkreettisista globaaleista toimista.

Otsoniaukko pohjoisessa

Tavallisesti otsoniaukkouutinen tulee Etelänapamantereen yläilmakehää koskevana, mutta 3.10.2011 Ilmatieteen laitoksen uutinen koski maapallon toista puoliskoa.

Saman vuoden maaliskuussa pohjoisen pallonpuoliskon päälle syntynyt otsoniaukko syveni ennätyksellisesti yläilmakehän poikkeuksellisen kylmyyden ja otsonia tuhoavien klooriyhdisteiden korkeiden pitoisuuksien yhteisvaikutuksesta.

Tilanne säilyi pitkälle kevääseen saakka; 80 prosenttia otsonikerroksen keskiöstä 18–20 kilometrin korkeudessa oli tuhoutunut.

Tämä meitä suomalaisiakin koskettanut yhden kevättalven tapahtumasarja on pidettävä mielessä, kun valvotaan Montrealin pöytäkirjan pohjalta sovittujen toimenpidetiukennusten riittävyyttä tavoitteena otsonikerroksen toipuminen vuoteen 2050 mennessä.

Tälle ympäristöteolle kaivataan muita esimerkiksi kelpaavia toimenpiteitä.

ERKKI PULLIAINEN
Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

RAHIKAINEN

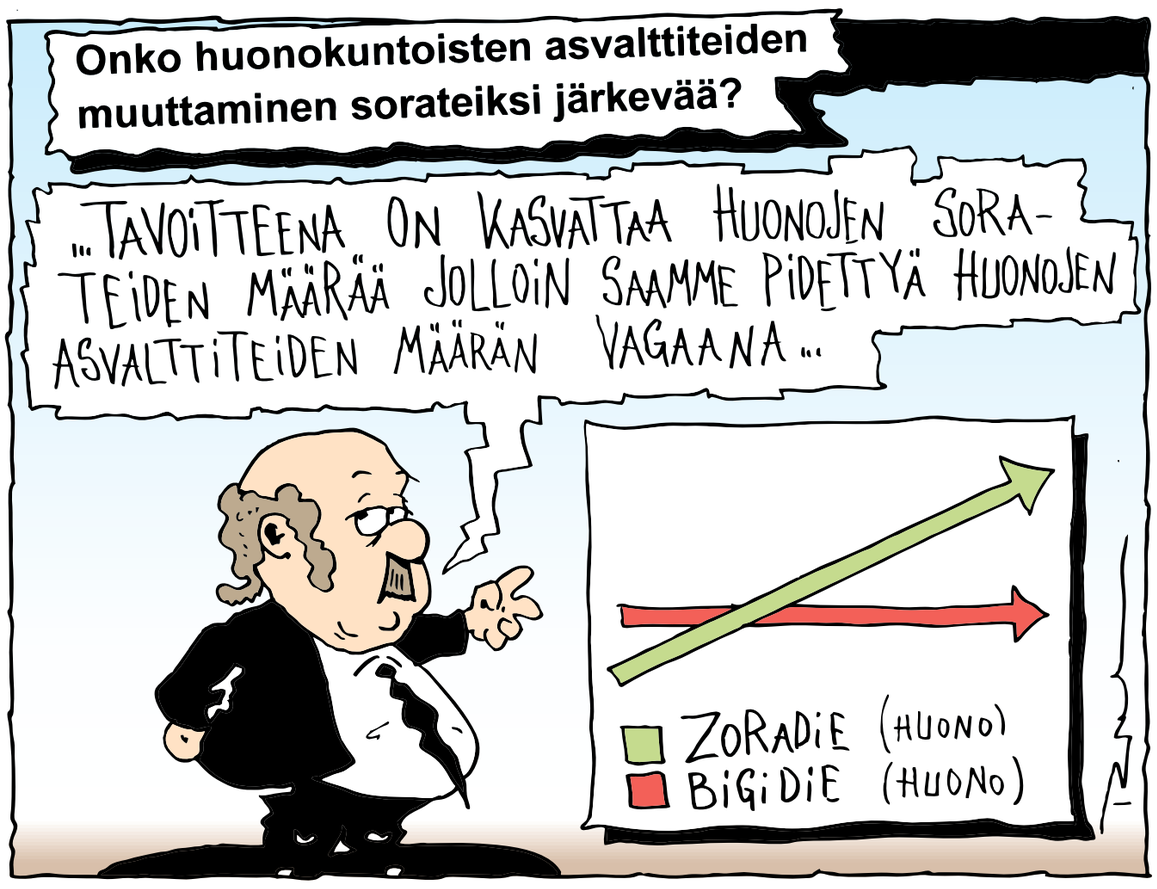

LEHTIKATSAUS

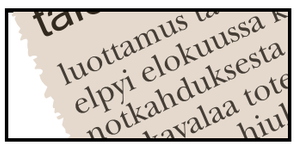

Ehdokasasettelu huolettaa

Ilkka on huolissaan eduskuntavaalien ehdokkaista. Lehden mukaan ehdokasasettelu ei saa jäädä vain pienen puolueaktiivien piirin käsiin.

”Asettuminen ensi huhtikuun eduskuntavaalien lähtötelineisiin on puolueissa jo hyvässä vauhdissa. Suurimman puolueen asemasta ja sitä myöten pääministeripaikasta tullaan käymään kova taisto.”

”Nyt eletään aikaa, jolloin lähes päivittäin uutisoidaan puolueiden ehdokaslistalle kalastamista uusista nimistä.

Tai oikeastaan voisi puhua uusvanhoista nimistä, sillä näistä vaaleista näyttää tulevan paluuta Arkadianmäelle yrittävien vaalit. Sen sijaan suuntaus haalia julkisuuden henkilöitä listoille on hiipumaan päin.

Tampereen yliopiston valtiopin dosentti Pertti Timonen on huomannut muutoksen myös ehdokasasettelun menettelytavassa. Jäsenäänestyksiä pidetään entistä vähemmän, mikä siirtää valtaa puolueiden piirielimille ja kaventaa jäsendemokratiaa.”

”Silmiinpistävää keskustan ehdokaslistassa Vaasan vaalipiirissä on naisten vähyys.”

Putinin valta murenee?

Turun Sanomat pohtii, näkyykö Venäjällä merkkejä presidentti Vladimir Putinin vallan murenemisesta.

”Venäjällä äänenpainot presidentti Vladimir Putinia vastaan voimistuvat sitä mukaa kun talouden alamäki jatkuu. Tästä ei pidä vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä, vaikka länsimaiset huhut Kremlin valtataistelusta yleistyvät.”

”Putinin hallinto on arvioitu heikoksi nimenomaan talouskysymyksissä. Putin nojaa lähipiiriinsä, jonka etuja hän puolustaa pontevasti.”

”Superrikkaiden auttaminen tuskin on Venäjän kansan mieleen. Tavallinen kuluttaja on lujilla, sillä ostovoima heikkenee koko ajan inflaation laukatessa.”

”Venäjän-pakotteista kärsiville yrityksille on luvassa tukea, jonka vaikutusta maan talouteen voidaan toistaiseksi vain arvailla.”

KOLUMNI: JUKKA KOIVULA

Valtion kossua

Keskustelu Altiasta on vellonut vilkkaana viime kuukausina. Eduskunta antoi hallitukselle kesäkuussa valtuudet luopua valtionyhtiön enemmistöomistajuudesta.

Päätös herätti tuoreeltaan huolta. Kysyttiin, säilykö Altian tuotanto verotuloineen jatkossakin kotimaassa vai valuuko se mahdollisesti ulkomaisen ostajan taskussa valtakunnan rajojen ulkopuolelle.

Altian myyntiaikeet ovat keränneet Arkadianmäellä sekä kannatusta että vastustusta yli puoluerajojen. Kyseinen valtionyhtiö on joutunut useiden kansanedustajien hampaisiin ensisijaisesti siksi, että se valmistaa, markkinoi ja myy alkoholijuomia.

Lainsäätäjien logiikkaa on tavoitetasolla helppo seurata. Eittämättä on paradoksaalista, että valtio pyrkii samanaikaisesti sekä maksimoimaan omistamansa yhtiön viinanmyynnin että taistelemaan alkoholista aiheutuvia moninaisia kansantaloudellisia ja -terveydellisiä haittoja vastaan.

Viinatehdasta lahtaavien poliitikkojen tavoitteet ovat oikeansuuntaiset, mutta keinot valitettavan väärät.

Omistajuudella on merkitystä, kun taloudelliset resurssit niukkenevat.

jukka.koivula@maaseuduntulevaisuus.fi

Pitkälle menevä sääntely ja alkoholin kriminalisointi ei historiallisesti ole Suomessa toiminut.

1910-luvun lopulta 1930-luvulle voimassa ollut kieltolaki ei suomalaisten ryyppäämistä hillinnyt. Alkoholin kulutus päinvastoin lisääntyi. Syntyi kokonainen laittomien viinatrokareiden ammattikunta.

Kieltolaista seuranneet ongelmat pyrittiin saamaan hallintaan siirtämällä viinan valmistus, markkinointi ja myynti samoihin käsiin. Alko aloitti toimintansa vuonna 1932, kun eduskunta kumosi kieltolain.

Tänä päivänä valtiollisella omistajuudella voidaan niin haluttaessa taata tuotannon säilyminen maassa sekä verokertymän kanavoituminen jatkossakin Suomeen. Se, että kossua valmistavat 2020-luvulla saksalaiset tai amerikkalaiset, ei juoppoutta pohjolasta poista.

Omistajuudella on merkitystä, kun taloudelliset resurssit niukkenevat. Mikäli side omistettavaan kohteeseen on puhtaasti taloudellinen, saattaa tuotanto herkästi kaikota maan rajojen ulkopuolelle paremman tuloksen toivossa.

Lähihistoriasta löytyy esimerkkejä epäonnistuneista valtiollisen omistuksen myyntihankkeista. Esimerkiksi Kemira GrowHow’n kauppaaminen alihinnalla norjalaisille on yleisesti tunnustettu suuren mittaluokan virheeksi.

Suomessa on vallalla sellainen henki, että valtion omistajuutta ollaan taloudellisen tehokkuuden tavoittelun nimissä karsimassa. Ideologissävytteisen myynti-innon sijaan kannattaisi aina tapauskohtaisesti miettiä, voisiko poliittinen määräysvalta päinvastoin tuoda joskus lisäarvoa toimintaan.

On käytävä keskustelua siitä, missä kulkevat valtion strategisen omistajuuden rajat. Esimerkiksi huoltovarmuudesta on kyettävä huolehtimaan joka tilanteessa.

Juuri strategisessa omistuksessa on valtiollisen läsnäolon minimitaso. Kansantalouden tarpoessa pitkittyneen taantuman polulla ei lypsävien lehmien lahtaaminen pikavoittojen toivossa liene liioin viisasta.

Viinan valmistus ei tietenkään lukeudu valtion strategisen omistajuuden ydinalueisiin, mutta Altian tapauksessa myönteiset alue-, työ- ja talouspoliittiset vaikutukset koko Suomeen ovat huomattavia.

Altian Koskenkorvan tehtaan alueellinen vaikutus Etelä-Pohjanmaalle on merkittävä, noin prosenttiyksikön luokkaa koko maakunnan bruttokansantuotteesta.

Koskenkorvan biojalostamoon, josta valmistuu etanolin lisäksi myös tärkkelystä, rehuviljoja sekä hiilidioksidia, virtaa viidennes kaikesta Suomen ohrasta.

Altia omistaa tehtaita myös Nurmijärven Rajamäessä. Välilliset työllisyysvaikutukset sekä vaikutukset kotimaiseen maatalouteen ovat merkittäviä valtakunnallisesti.

Altian pitäminen valtion omistuksessa olisi turvallisin vaihtoehto nykytilanteessa. Mikäli valtionyhtiöstä hallituksen aikeiden mukaisesti kuitenkin luovutaan, tulisi huolehtia siitä, että omistajuus säilyy kotimaisissa käsissä.

Etelä-Pohjanmaalla liikkuu kosolti pääomia yksityisessä liiketoiminnassa. Voisivatko esimerkiksi maakunnan sijoittajat ja tuottajaosuuskunnat muodostaa tiukan paikan tullen yhteenliittymän, joka omistaisi Altiasta merkittävän siivun?